

Фактори ризику виникнення флебітів у пацієнтів із периферичними венозними катетерами: проспективне епідеміологічне дослідження

Автори: А.В. Бережна, Т.О. Чумаченко
Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна
Рубрики: Інфекційні захворювання
Разделы: Медицинские форумы

Флебіти входять до числа ускладнень, які часто зустрічаються в пацієнтів закладів охорони здоров'я (ЗОЗ) при забезпеченні судинного доступу шляхом катетеризації периферичних вен, а частота їх виникнення може сягати 61,5 % (Furtado L., 2011). Для впровадження в практичну діяльність ЗОЗ ефективних заходів із профілактики ускладнень катетеризації судин необхідно знати причини їх виникнення, тому метою роботи було визначення факторів ризику розвитку флебітів у пацієнтів із периферичними венозними катетерами.

Матеріали та методи. У хірургічному відділенні багатопрофільної лікарні м. Харкова з жовтня 2019 р. по квітень 2020 р. було проведено обсерваційне проспективне епідеміологічне дослідження щодо вивчення частоти й причин виникнення ускладнень, пов'язаних із процедурою катетеризації периферичних вен, зокрема інфузійних флебітів. Реєстрацію і облік даних здійснено за допомогою спеціально розробленої карти спостереження (Бережна А.В., Чумаченко Т.О., 2019). Упродовж дослідження спостереження було встановлено за 93 пацієнтами з периферичними венозними катетерами, з них 54,8 % (n = 51) — жінки; 33,3 % (n = 31) — особи віком 60 років і старше. Оскільки в 37,6 % осіб (n = 35) і 10,8 % осіб (n = 10) була необхідність у дворазовій і триразовій заміні судинного катетера відповідно, загальна кількість катетерів, за якими велось спостереження, становила 148 одиниць. Аналіз зібраної інформації виконано з використанням пакетів програм Microsoft Excel 2007, EpiInfo™ (версія 7.2 для Windows). При статистичній обробці даних застосовано методи описової статистики й проведено аналіз таблиць спряженості з визначенням критерію узгодження Пірсона (рівень значущості $P < 0,05$).

Результати. За даними щоденного моніторингу місця установки катетера виявлено, що в 97 випадках (65,5 %) у місці катетеризації була наявна мінімум одна ознака локального запалення. При цьому початкова стадія флебіту спостерігалася в 11 випадках (11,4 %), а середня стадія флебіту — у 82 випадках (84,5 %).

При аналізі можливих факторів ризику виникнення флебіту в місці катетеризації встановлено наявність зв'язку між умовами, у яких була виконана процедура установки судинного катетера, і частотою виникнення ознак запалення в катетеризованій вені. Зокрема, флебіт частіше розвивався в пацієнтів, яким катетеризація вени проводилась в екстреному порядку ($p = 0,002201$). При спостереженні за катетерами, які були встановлені пацієнтам уперше за час їхнього перебування на лікуванні, виявлено, що частота флебітів була також вищою ($p < 0,00001$). Такі результати вірогідно пов'язані з порушенням правил асептики при установці катетера. Слід зазначити, що отримані нами результати з цього питання узгоджуються з результатами досліджень інших авторів, зокрема Nassaji-Zavareh M., Ghorbani R. (2007) і Raghu K., Mandal A. (2019).

Статистично вірогідного зв'язку між частотою виникнення флебітів і статтю пацієнтів під час аналізу даних виявити не вдалось ($p = 0,988848$). У дослідженнях Tager I.B. зі співавт. (1983) і Comely O.A. зі співавт. (2002) також не отримано підтвердження, що стать пацієнта виступає фактором ризику виникнення інфузійних флебітів. Між тим існують інші наукові публікації (Maki D.G., Ringer M., 1991; Cicolini G. зі співавт., 2009; Raghu K., Mandal A., 2019), у яких жіночу стать пов'язують з вищим ризиком виникнення флебітів у пацієнтів із судинними катетерами. Singh A.K. зі співавт. (2018) виявили вищу частоту розвитку інфузійних флебітів у чоловіків, але їхні результати не мають вагомих статистичних доказів.

Незважаючи на те, що деякі автори вважають, що частота виникнення інфузійних флебітів вище в пацієнтів віком понад 60 років, у нашому дослідженні підтвердження такого зв'язку не отримано ($p = 0,525211$). Більш того, Nassaji-Zavareh M. і Ghorbani R. (2007) вказують, що в їхньому дослідженні спостерігалась нижча частота виникнення флебітів у даній віковій категорії пацієнтів порівняно з особами, молодшими за 60 років, через те, що в людей похилого віку розвиток запальних реакцій може бути порушеним, а симптоматика флебіту — недостатньо вираженою.

Використання антибактеріальних препаратів у схемах лікування пацієнтів і проведення оперативних втручань у стаціонарі також не мали зв'язку з частотою виникнення флебітів у пацієнтів, за якими проводилось спостереження ($p = 0,073339$ і $p = 0,0269696$ відповідно).

Висновок. Встановлено, що фактором ризику виникнення флебітів при катетеризації периферичних вен у пацієнтів хірургічного відділення є виконання процедури катетеризації в екстреному порядку. Оскільки це є керованим фактором ризику, що відображає якість надання медичної допомоги у ЗОЗ, для зменшення частоти розвитку флебітів необхідно проводити тренінги й практичні заняття для медичних працівників, під час яких медичний персонал буде мати можливість покращити й удосконалити навички з питань техніки катетеризації периферичних судин і догляду за судинними катетерами.